

BOLAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR PÅ KORT OCH LÅNG SIKT – FRAMGÅNGAR OCH UTMANINGAR

Hur har bolagets verksamhet påverkats av kriget i Europa samt det ekonomiska läget i omvärlden, vilka kort- och långsiktiga effekter kan identifieras så här långt?

Kortsiktiga effekter:

Kriget i Europa har främst påverkat tillgången till reservdelar och material till kommande underhåll och upprustning av fordon vilket medför ökade priser och ökade fordonskostnader på sikt. Utvecklingen av Stibor ränta, har påverkat fordonshyrornas utveckling hos hyrestagarna samtidigt har avsättningar för framtida underhåll blivit dyrare. Nu ser vi en återgång till bättre räntenivåer som kommer att påverka fordonshyror i positiv riktning och jämna ut de fördyringar vi ser i tungt underhåll.

Tidigare påverkan av energipriser som gav effekter på trafikkostnad under tidigare år har stabiliserats och nu är elpriserna tillbaka på samma nivåer som före kriget och en mer jämn nivå.

Genomförd upphandling av ett 10 årigt operatörsavtal i konkurrens har medfört en bra prisnivå för operatörskostnad. Effekter av trafikbeställningarna och en utvecklad trafik avseende tågkilometerproduktion, en förbättrad och mer homogen fordonspark på sikt med en centraliserad depålösning i Umeå har påverkat kostnadsutvecklingen på ett gynnsamt sätt i anbuden.

Trafikverket har återkommit under hösten avseende statlig medfinansiering på 98 msek, som förlängdes med ett år, tom december 2024 i löfte om ett flerårigt avtal med start december 2025, . Under året har ett samverkansavtal arbetats fram på en nivå på 144 msek och en avtalstid på tre år. Trafikverket återkom i oktober 2024 att ett mer långsiktigt avtal ser svårt ut då det i nu saknas nödvändiga medel i Trafikverkets budget för att möta behoven av tillgänglighet i norra Sverige. De har bara möjlighet att träffa ett ettårigt avtal på samma nivå som 2024, dvs 98 msek som förhandlades fram 2019. År 2019 hade vi tjänstekoncession, inflationen och räntenivån var på låga nivåer. Nu uppdras Norrtåg att till 2026 minska kostnadsramen med 40 MSEK, motsvarande Trafikverkets minskade finansiering. För att uppnå en kostnadsminskning i den nivån behöver en större förändring av trafiken ske, där kostnader kan minskas utan att intäkterna påverkas i samma utsträckning. Under 2025 fortsätter dialogen med Trafikverket om ett nytt Samverkansavtal och en översyn av ett långsiktigt åtagande från Trafikverket.

Långsiktiga effekter:

Visionen för Norrtåg som togs av regionerna under 2024 har resulterat i en förstudie av fordonsanskaffning och depåutbyggnad. Den kostnadsutveckling vi har sett på reservdelar och upprustningar avspeglas även i anskaffningspriset på nya fordon. I oktober månad öppnades en möjlighet att göra en upphandling av fordon tillsammans med Mälardalståg, som också har ett fordonsbehov på samma nivå som Norrtåg och i samma tidsperiod. Detta gör att vi påbörjat en fördjupad förstudie till att omfatta en upphandling på ett fördubblat antal fordon. Vi tror att en ökad konkurrens på marknaden ger bättre anskaffningspriser och andra synergieffekter på förvaltningssidan hos Transitio. Styrelsen har beslutat att genomföra en fördjupad förstudie tillsammans med Mälardalståg vilket gör att beslut om borgensåtagande för nya fordon skjuts fram ett år, som längs till februari 2026.

Beskriv verksamhetsmässiga framgångar och utmaningar i verksamheten under året, samt på 3-4 års sikt.

Under året:

Upphandling av nytt trafikavtal för tiden dec 2025-dec 2035 tilldelats till VR Sverige AB i juli 2024. Ett uppstartsprojekt med VR Sverige har påbörjats för att möjliggöra en bra övergång från den nuvarande trafikföretaget Vy Tåg till den nya entreprenören. Inför det nya trafikavtalet from 2026, med ett rent produktionsavtal i grunden, har arbetet med att bygga den nya organisationen fortsatt och rekrytering av nya tjänster inom trafikplanering, fordon/teknik och ekonomi har skett och successivt inom marknad 2025. Vidare har bolaget flyttat in i nya lokaler vilket medför en förbättrad arbetsmiljö och möjligheter att växa på sikt. Bolaget ser väldigt positivt med den kompetensförsörjning som finns i bolaget och den samverkan som finns med andra aktörer i regioner, kommuner och andra intressenter.

Problem med fordonsbrist och orsaker kopplat till operatören har minskat under året efter en svåra vinterförhållanden i januari och februari. Infrastrukturen är fortfarande hårt belastad med ett eftersatt underhåll och olyckor där vi saknar rådighet över. Under sommaren såg vi nya problem med ERTMS på Botniabanan vilket medförde inställda avgångar och tappad biljettförsäljning under en tid på sommaren.

Nuvarande biljettsystem för alla enkelbiljetter med tåg eller resplus, Silver Rail, har bytts ut under juni månad. Arbetet med övergången till det nya biljettsystemet Turnit/Samtrafiken har haft flera barnsjukdomar som vi nu i november börjar se lösningar på. Övergången har medfört problem med statistik, intäktsavräkningar mellan olika system men inte påverkat biljettförsäljning och resenärens upplevelse. Samtidigt har länstrafikbolagen arbetat fram ett nytt digitalt biljettsystem som saknar möjlighet till visering ombord som även skapar brister för att följa upp resandestatistik och intäkter hos Norrtåg AB. Arbetet med att from december 2025 har ett eget biljettsystem då vi går in i ett rent produktionsavtal pågår.

Inför övergången till en ny trafikoperatör så har arbetet med uppstart- respektive avvecklingsprojektet påbörjats under hösten.

På 3-4 års sikt:

Klimatkrisen och behovet av att minska bilismen gör att utbudet av kollektivtrafik behöver breddas och förtätas. Tåget är en viktig faktor för den starka utvecklingen som sker i norra Sverige. Med en väl utvecklad tågtrafik skapas goda möjligheter till arbets- och studiependling både inom befintligt basutbud. För att lyckas med detta behöver vi skapa ett robust trafiksystem med fordon och depålösningar. Vi ser också att arbetet med framtida pris- och produktstrategi likväl infrastrukturen för bokning av tågbiljetter utgör en del av ökat resande och minskad skattefinansiering på sikt.

Beskriv ekonomiska framgångar och utmaningar under året, samt på 3-4 års sikt

Under året:

Genom att aktivt följa upp vårt uppdrag - tågtrafik, infrastrukturens förutsättningar samt omvärldens påverkan av ekonomiska förutsättningar skapa bra förutsättningar för upphandlad trafik och förmåga att skapa handlingsutrymme för att möjliggöra ökat resande, säkra biljettintäkter och minska kostnader både på kort och lång sikt. Att aktivt arbeta för att förvalta fordonen, hitta tekniska förbättringar och säkerställa den ekonomiska livslängden. Fordonen utgör en viktig del för att skapa ett robust trafiksystem.

På 3-4 års sikt:

Som ovan.

Beskriv hur bolaget arbetar med hållbarhet

En hållbar utveckling är att så många som möjligt väljer att resa med tåg. Att utveckla tågtrafiken och få en stor överflyttning från bil till tåg är vårt bidrag till hållbarhet. Vidare har Norrtåg skrivit avtal med Trafikverket att säkra förnyelsebar energi till tågdriften.

Samverkan gör Norrtåg bättre. En väl fungerande tågtrafik kräver insatser från flera håll genom aktiv samverkan och att arbeta med ständiga förbättringar och förståelse för helheten.

Medarbetarnas trivsel och hälsa prioriteras högt inom Norrtåg. Därför arbetar vi aktivt för att hålla sjukfrånvaron på en så låg nivå som möjligt. Genom återkommande arbetsplatsträffar så skapar vi en Vi-känsla och inkluderande, som en viktig del i vår vision och värdegrunder. Vi skapar också möjligheter till god hälsa i arbetsvardagen genom bland annat friskvårdsbidrag.

Beskriv hur bolaget arbetar med jämställdhet

För att skapa en inkluderande och jämlik arbetsplats har bolaget i och med nyanställningar haft workshop i olika forum där vi diskuterat värdegrunder och förhållningssätt på arbetsplatsen. Vidare har bolaget, i och med att vi numera är mer än 10 anställda, påbörjat arbetet med en riskbedömning för att identifiera verksamhetens arbetsmiljörisiker samt utkast till arbetsmiljöpolicy, rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete, rutin för utredning och anmälan av olycksfall, policy och rutiner för kränkande särbehandling, krisberedskap samt rutiner kopplat till arbetsanpassning och rehabilitering samt lönekartläggning.

Omvärldsanalys. Vilka är de fem (max) prioriterade insatser i verksamheten som ledningen vill se för att möta en föränderlig omvärlds krav och förväntningar.

1. En fortsatt utveckling av tågtrafiken och kollektivtrafiken som helhet för att matcha behovet av kompetensförsörjning i norra Sverige.
2. Utveckling av Norrtåg som samarbetspart och del av arbetet med regional utveckling och näringslivets hållbarhetsarbete.
3. Ökat fokus på kvalitet, resiliens och robusthet mot klimatförändringens effekter på infrastrukturen.
4. Fortsatt fokus på kostnadseffektivitet

Övriga frågor som bolaget vill lyfta:

Kollektivtrafiken är inte ett eget verksamhetsområde utan en avgörande del för att klara regionens utmaningar i kompetensförsörjning och tillväxt. Det är av största vikt att fler delar av regionen känner ett ägarskap och ansvar för att utvecklas tillsammans med kollektivtrafiken och inte som separata frågor.

Norrtåg AB

Joakim Berg, vd